

**PRIJEDLOG PRAVILA KORIŠTENJA TERMINALA ZA
UKAPLJENI PRIRODNI PLIN**

- POPRATNI DOKUMENT

OPIS USLUGE

uz javno savjetovanje od 27. studenog do 11. prosinca 2017. -

Zagreb, studeni 2017.

UVOD

Opis usluga terminala za ukapljeni prirodni plin je pripremljen kao popratni dokument Pravila korištenja terminala za ukapljeni prirodni plin za potrebe javnog savjetovanja. Pravila korištenja terminala za UPP donijet će operator terminal uz suglasnost HERA-e.

Detaljnim opisom usluga terminala za UPP dane su temeljne pretpostavke njegova rada. Uvažavajući interes za korištenje terminala za UPP, a koji je iskazan tijekom *Open Season* postupka, usluge su оформljene s ciljem postizanja maksimalne iskorištenosti tehničkog kapaciteta.

1. OPIS USLUGA TERMINALA ZA UPP

Prema odredbama¹ Zakona o tržištu plina, usluga prihvata i otpreme UPP-a podrazumijeva korištenje terminala za UPP za prihvata, pretovar i ponovno uplinjavanje te daljnju otpremu plina u povezani plinski sustav, uključujući privremeno skladištenje UPP-a radi ponovnog uplinjavanja.

Terminal za ukapljeni prirodni plin će pružati dvije temeljne grupe usluga. Te grupe usluga podrazumijevaju standardne i nestandardne usluge. Prema postojećoj pravnoj regulativi², popis nestandardnih usluga za prihvata i otpremu UPP-a i cijena tih usluga bit će propisana Metodologijom utvrđivanja cijene nestandardnih usluga koju će donijeti HERA..

Standardna usluga terminala za UPP koja podrazumijeva temeljnu djelatnost operatora terminala za UPP je:

- Prihvata i otprema prirodnog plina u transportni sustav

Pored prethodno navedene standardne usluge, operator terminala za UPP pružit će i usluge nadzora rada i upravljanja radom terminala za UPP, mjerenja i prijenosa podataka. Te usluge bit će pružene u sklopu standardne usluge te za njih neće biti propisana zasebna tarifa. Međutim, indikativno je moguće navesti da nestandardne usluge podrazumijevaju vođenje sustava ugovaranja i raspodjele kapaciteta terminala za UPP, vođenje bilančnih računa kod trgovanja kapacitetom na primarnom i sekundarnom tržištu, mjerenje i razmjenu informacija te razvoj, građenje i održavanja terminala za UPP itd.

U nastavku je dan detaljniji opis prethodno navedene standardne usluge.

---

¹ Sukladno članku 3., stavku 2., točkama 32. i 34. Zakona o tržištu plina (NN 16/17))

² Sukladno članku 88., stavku 3. Zakona o tržištu plina (NN 16/17))

1.1 STANDARDNA USLUGA

Usluga prihvata i otpreme prirodnog plina u transportni sustav sastoji se od povezanih i međusobno ovisnih usluga:

a) Pristajanje broda za prijevoz UPP-a uz terminal prema zajedničkom godišnjem rasporedu korištenja terminala (prihvatanje FSRU kompatibilnog broda za prijevoz UPP-a i pretovar tereta na terminal, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

- Prihvatanje obavijesti o spremnosti (Notice Of Readiness);
- Privezivanje i povezivanje fleksibilnih crijeva;
- Pretovar tereta;
- Odvezivanje i odvajanje broda za prijevoz UPP-a;
- Isplovljavanje broda za prijevoz UPP-a.

Prihvat broda za prijevoz UPP-a podrazumijeva i pretovar UPP-a koji će se obavljati u luci terminala za UPP. Luka terminala za UPP bit će luka posebne namjene i to industrijska luka. Prema postojećoj regulativi³ pristup luci bit će dozvoljen samo onim brodarima koji će prevoziti UPP.

Svaki korisnik je dužan dovesti unaprijed ugovoren broj brodova za prijevoz UPP-a, tj. godišnju količinu UPP-a koja odgovara zakupljenom kapacitetu ponovnog uplinjavanja.

Prihvat broda za prijevoz UPP-a odvijat će se prema planiranom zajedničkom godišnjem rasporedu koji će sastaviti operator terminala za UPP prije početka plinske godine. Planirano dozvoljeno razdoblje koje će pojedini brodar imati na raspolaganu za uplovljavanje i privez, pretovar UPP-a, obavljanje lučkih aktivnosti, odvez i isplavlavanje jednako je dopuštenom vremenu stajanja definiranom u Pravilima korištenja terminala za UPP i započinje u trenutku kad brodar dobije obavijest o spremnosti operatora terminala za prihvat broda za prijevoz UPP-a (Notice of Readiness).

Temeljna karakteristika luke terminala za UPP je mogućnost prihvata broda za prijevoz UPP-a. Pored broda za prijevoz UPP-a, luka je dimenzionirana i za prihvat obalnih tankera čija je svrha daljnja distribucija UPP-a.

Troškovi koje uobičajeno snose brodari, a na kraju njihovi korisnici, ovisit će o tome koje će veličine brodova za prijevoz UPP-a uplovljavati. Ti troškovi uključuju:

- trošak obalnog i lučkog peljarenja,
- trošak tegljenja kod uplovljavanja i isplavlavanja,
- trošak priveza/odveza,

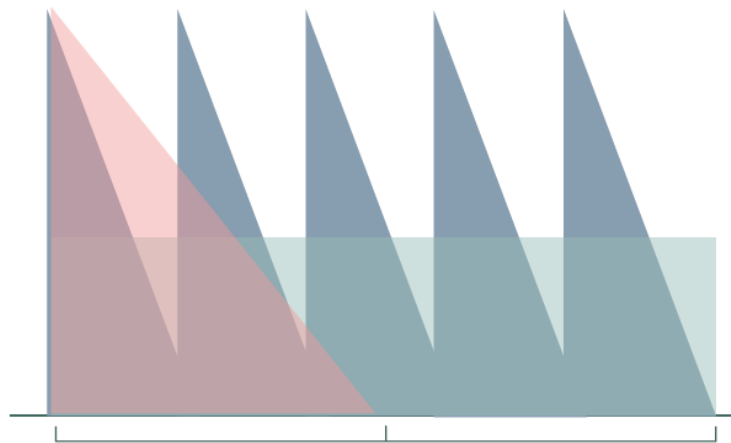
---

³ Sukladno članku 2., točkama 2. i 3. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama i njegovim izmjenama i dopunama (NN 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11)

- ostali lučki troškovi (agencijski troškovi, kontrola stanja tereta itd.)

b) Skladištenje (skladištenje količine UPP-a dodijeljene korisniku terminala):

- Fizičko skladištenje u spremnicima FSRU-a do 1 mjeseca
- Virtualno skladištenje (dostupno u onoj mjeri koja je moguća nakon kombiniranja nominacija svih korisnika terminala, tzv. zajedničko korištenje terminala*)

Slika 1: Mogućnost virtualnog skladištenja do 365 dana

Na slici 1. je ilustrativno prikazano korištenje terminala tj. načina upotrebe s obzirom na vrijeme fizičkog skladištenja. Plavom bojom je prikazano kretanje stanja UPP-a u spremnicima u slučaju korištenja od strane jednog korisnika i ponovnog uplinjavanja cijele pošiljke unutar uobičajenog perioda. Crvenom i zelenom bojom prikazana je mogućnost korištenja terminala kroz duži vremenski period (do maksimalnih 365 dana) uz korištenje usluge virtualnog skladištenja, na način da se otklanja 30-dnevni fizički limit skladištenja i omogućava istovremeno korištenje terminala korisnicima na način da svoje količine upline u dužem vremenskom roku pošto tijekom tog perioda posuđuju i vraćaju UPP od ostalih korisnika, te na taj način optimiziraju upotrebu terminala.

Sama usluga virtualnog skladištenja je besplatna i osmišljena je na način da korisnici terminala prilikom potpisivanja Ugovora o korištenju terminala istovremeno sklapaju i Ugovor o zajedničkom korištenju terminala u kojem su definirani međusobni odnosi svih korisnika terminala, te operatora terminala za UPP kao odgovorne osobe za provedbu i praćenje prava i obveza proizišlih iz Ugovora o zajedničkom korištenju terminala.

*Virtualno skladištenje - skladištenje tereta na terminalu počevši od završetka pretovara tereta u terminal određenog korisnika terminala, pa sve do potpunog povlačenja UPP-a u ekvivalentnoj količini tereta, kroz korištenje usluga ponovnog uplinjavanja UPP-a, uključujući gubitke prirodnog plina. U slučaju kad korisnik terminala završi navedeno povlačenje tereta ili kada još

nije dostavio teret u terminal te koristi usluge ponovnog uplinjavanja UPP-a, razdoblje virtualnog skladištenja će započeti na dan kad se budu koristile takve usluge pa sve do dana isporuke ekvivalentne količine UPP-a.

Prednosti:

1. Više korisnika istovremeno koristi terminal
2. Razdvaja se korisnikov profil ponovnog uplinjavanja od fizičke isporuke UPP-a
3. Korisnicima sa manjim portfeljem se omogućava pristup terminalu

Proces:

1. Pozajmljene/povratne količine su definirane u odobrenim zajedničkim rasporedima isporuke
2. Korisnici terminala međusobno razmjenjuju bankovne garancije kao zalog sigurne isporuke

Takva upotreba je moguća ukoliko veći broj korisnika zajednički koristi kapacitete terminala te je takvo korištenje kompatibilno s tehničkim karakteristikama terminala. Sama upotreba prikazana je na slici 2. na kojoj je vidljiv način na koji se za dva korisnika istovremeno ponovno uplinjava UPP u nekom vremenskom roku, te kada se odvijaju fizičke isporuke UPP-a.

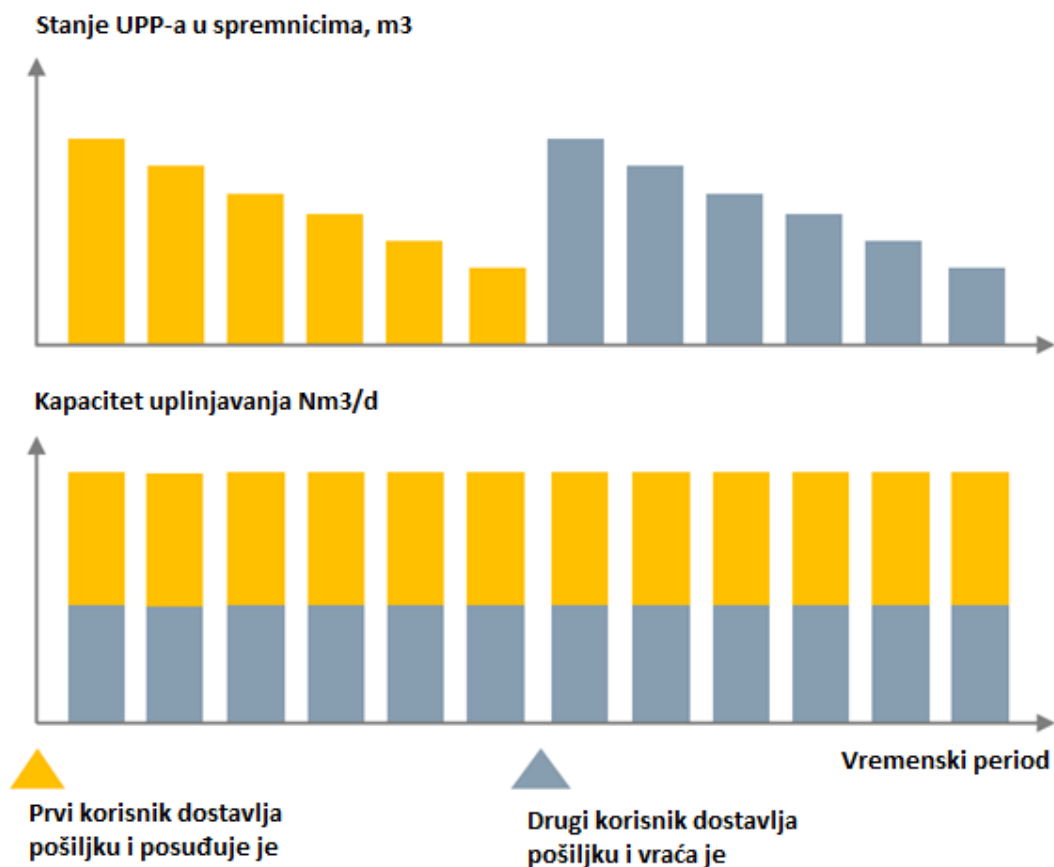
Pretpostavimo da dva korisnika terminala koriste uslugu virtualnog skladištenja u periodu od jedne godine i to na način da oba koriste terminal tijekom godine na isti način, tj. ugovaraju iste kapacitete korištenja terminala.

U tom slučaju korisnici zakupljuju godišnji kapacitet od 730.000.000 kWh na terminalu (ekvivalent jednog broda s cca. 130.000 m³ UPP-a), te dopremaju jednu pošiljku UPP-a i uplinjavaju je tijekom 365 dana na način da nominiraju 2.000.000 kWh/d. Na taj način, prvi korisnik koristi dio svoje pošiljke i pozajmljuje dio drugom korisniku, dok sa pošiljkom u sredini godine, drugi korisnik počinje koristiti svoj UPP i vraćati pozajmljeni dio prvom korisniku.

Virtualno skladištenje funkcionira na način da oba korisnika započinju plinsku godinu sa stanjem svog virtualnog skladišta od 730.000.000 kWh i smanjuju to stanje svakodnevnim nominacijama od 2.000.000 kWh dok oba ne dođu na nulu sa zadnjim danom godine. Svakodnevno se računa alokacija i stanje na virtualnom skladištu za svakog korisnika terminala kao i količina ukupnog UPP-a pohranjenog u virtualnom skladištu.

To se radi s ciljem da drugi korisnik može nominirati svoju količinu odmah prvi dan, iako će svoj fizički teret dostaviti šest mjeseci kasnije.

Oba korisnika su na kraju godine iskoristila svoje ugovorene kapacitete i ispunila obvezu dostave tereta.

Slika 2: Prikaz usluge virtualnog skladištenja na primjeru dva korisnika

c) Ponovno uplinjavanje UPP-a – ponovno uplinjavanje cjelokupnog ili dijela tereta tijekom vremenskog razdoblja temeljenog na nominacijama korisnika. Nakon završetka ponovnog uplinjavanja prirodni plin se otprema do točke isporuke u transportni sustav preko brojila.

Pružanje usluge prihvata i otpreme UPP-a obavlja se na temelju nominacija korisnika u KWh/danu, dok se naplata vrši na način da se regulirana tarifa za uslugu prihvata i otpreme (izražena u EUR/MWh) pomnoži sa ponovno uplinjenom količinom prirodnog plina izmjerenoj na točki isporuke u transportni sustav.

Temeljni kapacitet isporuke prirodnog plina koji će korisnici moći ugovoriti u startu iznositi će 2,6 bcm. Taj kapacitet predstavlja stalni kapacitet dostupan tijekom cijele godine, a ograničen je tehničkim karakteristikama plinskog transportnog sustava, tj. ulaza od 300.000 m³/h.

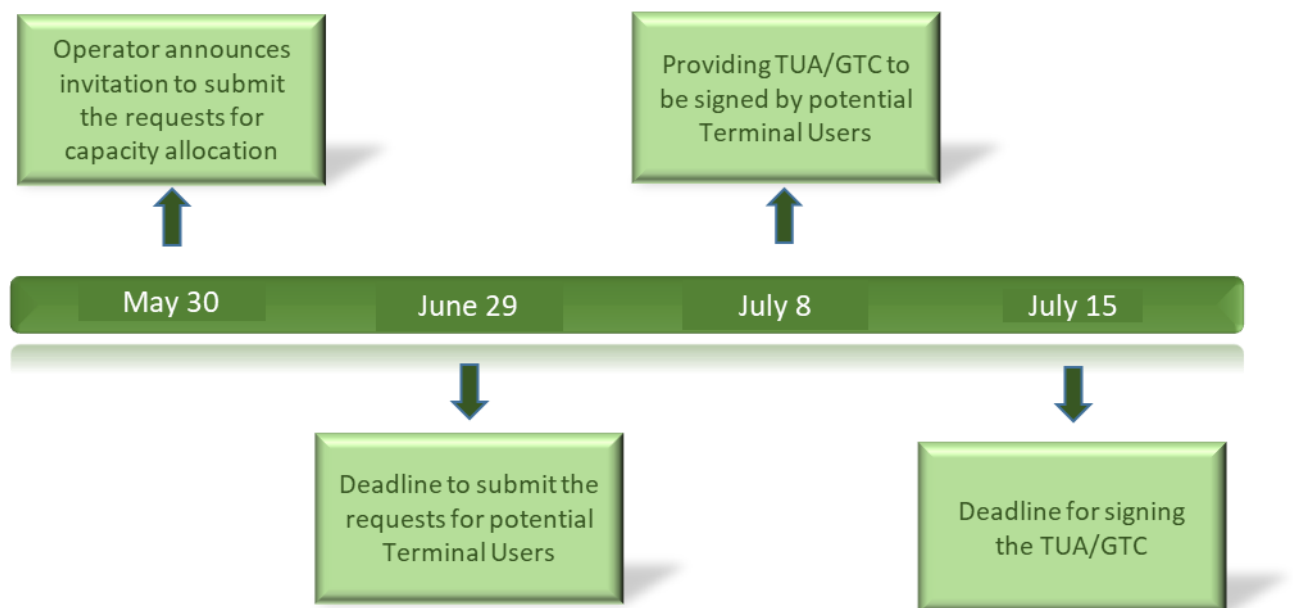
2. TARIFNE STAVKE

Korisnici će moći ugovarati kapacitete ponovnog uplinjavanja na godišnjoj razini te kratkoročno (svi dostupni kapaciteti nakon završenog godišnjeg postupka zakupa kapaciteta), rezultat čega će biti usuglašen godišnji i mjesečni raspored dolaska brodova i ponovnog uplinjavanja UPP-a.

Neće postojati razlika u cijeni koštanja usluge s obzirom na razinu ugovaranja budući da su predviđene iste tarife i za godišnje i za kratkoročne rezervacije.

Raspoloživost slobodnih godišnjih i kratkoročnih kapaciteta bit će unaprijed objavljena dok će se potencijalni korisnici moći prijaviti za korištenje na način opisan u postupku ugovaranja i alokacije.

3. OPIS POSTUPKA UGOVARANJA

Slika 3: Opis ugovaranja i alokacije godišnjih kapaciteta terminala

Sam postupak ugovaranja i alokacije dostupnih godišnjih kapaciteta ponovnog uplinjavanja (Slika 3.) se odvija na sljedeći način:

1. Do 29.5. tekuće godine objavljuje se poziv za sakupljanje ponuda za zakup dostupnih godišnjih kapaciteta ponovnog uplinjavanja

2. Potencijalni zakupci imaju rok od 30 dana da predaju svoje zahtjeve
3. Nakon 9 dana od zaprimanja zahtjeva, operator ih obavještava o izvršenim alokacijama te poziva na sklapanje Ugovora o korištenju terminala
4. Do 15.7. sklapa se Ugovor o korištenju terminala

LNG Hrvatska d.o.o.

Goran Frančić, direktor